

PORTOFOLIU

MIHAI EMINESCU **1850-1889**

Eminescu nu este decât într-o mică măsură un teoretician al artei, deși opera sa trădează o adâncă meditare a problemelor artistice și deși anumite sectoare ale artei au reținut îndelung atenția sa.

Mihai Eminescu apare în literatura europeană ultimul mare poet romantic, păstrând în existența și opera sa conturul caracteristic al dramei artiștilor romantici. Năzuind neconținut spre un plan de viață superior etic și artistic, căutând cu patos adevărul și refuzând consecvent compromisul, Eminescu s-a aflat în permanent conflict cu lumea vremii sale din pricina nonconformismului, a sincerității în faptele de viață și a înălțimii de gândire.

Mihai Eminescu-biografie

1850 Mihai Eminescu se naște la Ipotesti pe data de 15 ianuarie ca și al șaptelea copil al familiei Eminescu.

1858 Între 1858 și 1860 Eminescu urmează școala primară.

1860 Între 1860 și 1861 urmează cursurile Ober Gymnasyum din Cernăuți.

1867 Eminescu este angajat ca și suflor în trupa de teatru a lui Mihail Pascaly.

- 1869În 2 octombrie intră la Universitatea de Filosofie din Vienna.
- 18721872-1874 Mihai Eminescu este student la Berlin,unde intră în contact cu mare literatură a lumii.
- 1873El primește o slujbă la Consulatul Român din Berlin.
- 1874Mihai Eminescu este directorul Bibliotecii Centrale din Iași.
- 1876Este corector și redactor al părții neoficiale a ziarului "Curierul de Iași".
- 1877Eminescu pleacă din Iași și se stabilește în București,unde este redactor la "Timpul"
- 1878Mihai Eminescu are o intensă activitate publicistică la "Timpul" "Convorbiri literare".
- 1883În ianuarie el se află în spital pentru o perioadă.În 4 iunie Eminescu se întoarce la Iași și în 28 iunie devine foarte bolnav din nou.
- 1884El părăsește spitalul după o altă perioadă de convalescență și face o călătorie în Italia,pe urmă se întoarce la București.Din 7 aprilie Eminescu se mută din nou la Iași.
- 1886În timpul verii,Mihai Eminescu devine alienat și boala se întoarce,poate mai gravă ca oricând.Curând el se va simți ceva mai bine.
- 1887În primăvară,el se află în spitalul Sfântu Spiridon din Botoșani.
- 1888Boala se agravează din ce în ce mai mult,astfel încât Eminescu nu mai poate să scrie.
- 1889Pe data de 15 iunie Eminescu încetează din viață.

Opera lui Mihai Eminescu

Mihai Eminescu este în literatura română creator al unei opere ce străbate timpul, trăind într-o perpetuă actualitate. Semnificația lui a dobândit în conștiința poporului nostru caracterul unui mit.Poetul

“nepereche”, cum avea să-l numească G.Călinescu, reprezintă în literatura noastră un dublu reper de valoare luată în absolut, înscriindu-se în contextul literaturii universale, alături de Dante, Hugo, Goethe, cum aprecia T.Vianu și de specific național, drept ipostază unică a sufletului românesc în concertul poetic al lumii.

Opera lui Eminescu este variată, complexă, printre speciile lirice cultivate de poet situându-se : idila(*Dorința, Lacul, Sara pe deal*), egloga(*Floare albastră*), satira(*Junii corupți, Scrisorile, Criticilor mei*), epistola(*Scrisorile*), elegia(*Revedere, Mai am un singur dor*), glosa(*Glossă*), poemul(*Călin file din poveste, Luceafărul, Memento mori*), doina(*Ce te legeni..., Doina*).

Eminescu a adus prin opera sa o limba noua si mereu proaspata. Extraordinar este faptul ca el nu a trebuit sa se lupte pentru a stapani graiul romanesc, caci acesta i-a fost mereu la indemana, ajutandu-l chiar in realizarea de imagini artistice deosebite. Secretul intregului sau farmec consta in substratul autohton al culturii eminesciene.

Poetul se definește singur: “*Aspru, rece, suna cantul cel etern neispravit*” - lasand astfel loc pentru alte contributii atat de necesare spiritualitatii noastre nationale, in sincronizarea cu universalitatea.

Universul motivelor eminesciene este alcatuit din: timp si spatiu national, padure, mare, doina, vis, melancolie.

Legatura operei eminesciene cu devenirea noastra istorica nu poate fi contestata, Eminescu fiind “*modelul absolut spre care tind fara exceptie reprezentantii literaturii romanesti.*”

Articolele publicate in paginile “*Timpului*” nu numai ca au atras atentia contemporanilor, provocand mare valva, dar impresioneaza si astazi prin vibratia lor patriotica, prin admiratia fata de barbatia si spiritul de

jertfa al ostasilor romani in Razboiul pentru independenta nationala din 1877, ca si prin luciditatea cu care poetul judeca realitatile din actualitatea social-politica a acelor ani. Pilduitoare raman, astfel, cuvintele cu care Mircea il intampina pe Baiazid (*"Scrisoarea a III-a"*) ca o neindoielnica si directa manifestare poetica a atitudinii si sentimentelor lui Eminescu.

In valorificarea creatoare a folclorului national, Eminescu se ridica, din nou, pe cele mai inalte trepte de vraja, purtat de o efervescenta lirica fara asemanare, incepand cu *"Fat-Frumos din lacrima"* si ajungand la *"Revedere"* si mai apoi la neasemuita poveste de dragoste din *"Calin (file din poveste)"* si *"Luceafarul"*.

Incursiunile filozofice ale lui Eminescu sustin coordonatele complexitatii poeziei sale. Abordand atatea probleme fundamentale ce tin de viata si moarte, natura si iubire, geneza si sfarsitul lumii, sau civilizatii, poetul subliniaza zbaterile si nefericirile omului de geniu, intr-o societate total straina de el.

Pornind de la stilul conventional pe care il cultivau poetii vremii, trecand printr-o faza de romantism tumultuos, al afirmarii, efortul artistic l-a condus pe Eminescu, pe masura maturizarii catre o concentrare din ce in ce mai densa a mijloacelor de expresie, din care dispar regionalismele, diminutivele, epitetele ornante, facand loc stilului clasic de cea mai pura esenta. Sintagmele nascocite de poet: *"dulce minune"*, *"somnul lin"*, *"farmec dureros"*, *"dureros de dulce"*, *"limba ca un fagure de miere"*, *"suna cu jale"*, etc. asigura poeziei lui un farmec deosebit. Datele pe care ni le ofera opera lui Eminescu demonstreaza cu prisosinta familiarizarea lui cu intreaga lume a ideilor si sistemelor filozofice si cu lirismul tuturor timpurilor.

Poetul a consacrat o mare parte din timpul studiilor sale in strainatate pentru asimilarea cugetarilor si

motivelor poetice ale celebrilor antici greci și latini: Platon, Aristotel, Homer, Plutarh, Ovidiu, Horatiu, Catul, pentru că apoi (dincolo de textele budiste) să includă, pe rând, evul mediu, renasterea, clasicismul, romantismul, naturalismul și materialismul filozofic al veacului trecut.

Discursul sau liric înregistrează, astfel, ecoul tuturor lecturilor din Kant, Schopenhauer, Dante, Shakespeare, Schiller, Novalis, Lamartine sau Victor Hugo - toate influențele din planul literaturii europene, indiene (prin Rig-Veda) și universale fiind asimilate în complexitatea viziunii sale.

În opera lui Eminescu natura și dragostea sunt două teme ce nu pot fi tratate separat, din împletirea cărora s-au născut cele mai frumoase texte emineșciene.

Poezia *“Dorința”* a fost scrisă de Mihai Eminescu în perioada de maturitate. Această poezie aparține liricii intime și dezvăluie o temă romantică. Poezia este alcătuită dintr-o succesiune de tablouri, fiecare încadrat într-o strofă. În succesiunea lor secvențele conturează: *“visul îndrăgostitului, chemarea în codru, imaginea așteptării și apoi a întâlnirii, jocul gesturilor de tandrețe, somnul și visul.”*

Poetul își cheamă iubita în codru, nu oriunde, ci în preajma unui izvor, unde îndrăgostitul se simte fericit: *“Vino-n codru la izvoru/Care tremură pe prund”*. Izvorul tremură pe prund, căci prin acordurile sale suave acompaniază șoaptele de iubire ale celor doi îndrăgostiți. În următoarele strofe poetul descrie întâlnirea, îmbrățișarea și sărutul.

Locul tainic este zugrăvit de poet folosind un număr mare de substantive: *“codru, izvoru, prund, prispă, brazde”*, după cum dorința este susținută de verbe la conjunctiv, cu

valoare posibilă,dar dinamică:"să alergi,să desprind,să cazi".

Epitetul "singur"reluat în forma diminutivală "singurei",iar la un interval de o strofă,într-o altă formă derivată "singuratece" surprinde o trăsătură a sufletului emineșcian și anume "singurătatea".

Ultima parte a poeziei dezvăluie semnificații mai adânci ale textului,ca și sentimentele îndrăgostiților concentrate în secvențele "somnul și visul"

Fericirea este deplină,copleșitoare și se consumă în intimitatea naturii și sub adierea blândă a vântului.

În ultima strofă a poeziei regăsim dorința de prelungire a iubirii.

"*Florile de tei*" care vor cădea "*rânduri-rânduri*"pot evoca dorul integrării în circuitul cosmic.

Refugiul îndrăgostiților în lumea codrului este o idee repetată în lirica lui Eminescu .Personificarea umanizează natura care dobândește însușiri omenești:"*codrul tremură pe prund,singuratece izvoare*".Epitetele subliniate prin inversiune scot în evidență însușiri alese ale iubitei și aspecte din natură:"*fruntea albă,părul galben,singuratece izvoare*".Cele câteva metafore sunt deosebit de expresive și pun în evidență dorința de iubire în liniște,în eternitatea codrului "*bătut de vânturi,prispa cea de brazde*".

Prin firescul exprimării,prin adâncimea sentimentelor trăite,prin muzicalitatea versurilor se dovedește deplina maturitate artistică a poetului.Poezia este atât de cunoscută,încât versurile ei au fost puse pe muzică

Poezia este una din creațiile 'cheie' ale eroticii eminesciene, oferind posibilitatea de înțelegere a

modului în care poetul a asimilat influențele romantismului. *“Floare albastră”* depășește tema dragostei, evocând condiția creatorului, absolutul. Ca specie literară, poezia este o eglogă (idilă cu dialog). Poemul se structurează pe două planuri, și anume: ideea cunoașterii absolute (cuprinsă în primele trei strofe) și aceea a cunoașterii terestre (strofele 5-13)

În plan terestru, iubita este vicleană, ademenitoare: *“Si de-a soarelui caldură / Voi fi rosie ca mărul / Mi-oi desface de-aur părul să-ti astup cu dansul gura”*. Epitetele *“frumoasa, nebuna, dulce”* cuprinse în versuri exclamative, exprimă exuberanța sentimentului, specifică liricii de tinerețe.

Limbajul este direct și familiar, conferind poeziei un ton intim: *“S-poi cine treabă are? Cuvântul dulce'dulce netezindu-mi parul”, ‘dulci ca florile ascunse’, ‘dulce floare’, ‘dulce minune’*) își schimbă valoarea stilistică și gramaticală, fiind, pe rând, adverb sau adjectiv. Trairea și taina traiirii duc la versul nostalgic *‘Si te-ai dus dulce minune’*. Sentimentul se conturează în epitetul cu rol de simbol *‘dulce minune’*, apropierea de fiinta iubita este egală cu miracolul, epitetul devine metaforă.

Folosirea verbelor și a pronumelor în formă populară (*‘nu cata’, ‘apucand spre sat’, ‘grija noastră n-aib-o nime’*) sugerează eternitatea sentimentului iubirii, ce se consumă într-un spațiu rustic.

De la Novalis pare să fi luat Eminescu *‘floarea albastră’* ce apare ca simbol al iubirii și al nostalgiei infinitului, transformând-o în metaforă pentru viața, infinit și dorințe dezvaluite cu vraja.

Repere critice

“Eminescu este unul din exemplarele splendide pe care le-a produs umaniata.El este cel dintâi care a dat un stil sufletului românesc și cel dintâi român în care s-a făcut fuziunea cea mai serioasă a sufletului dacoroman cu cultura occidentală.

“Garabet Ibrăileanu – *Poezii*”

Numai poetul
Ca păsări ce zboară
Deasupra valurilor
Trece peste nemărginirea timpului.”

“Mircea Eliade-*Numai poetul*”

“Mintea lui Eminescu lucrează cu ideea originilor lumii,a infinitului,a creației,adică cu cele mai înalte concepte făurite de rațiunea omului.Printre acestea,ideea eternității stăpânește mintea sa într-asemenea măsură,încât una din atitudinile cele mai obișnuite ale poeziei sale este considerarea lucrurilor în perspectiva eternității.Este,în toată poezia lui Eminescu,o considerare a lucrurilor foarte de sus și foarte de departe,dintr-un punct de vedere care rușinează orice îngustime a minții,orice egoism limitat.Marea superioritate intelectuală a poetului este una din formele cele mai izbitoare ale manifestării lui și aceea care explică prestigiul atât de covârșitor al operei sale.

“Tudor Vianu,*Caiete critice*”

“A vorbi de poet este ca și cum ai striga într-o peșteră vastă...Nu poate să ajungă vorba până la el,fără să-i supere tăcerea.Numai graiul coardelor ar putea să povestească pe harpă și să legene,din depărtare,delicata lui singuratecă slavă.[...]

Într-un fel Eminescu e sfântul preacurat al ghiersului românesc [...].Pentru pietatea noastră

depășită, dimensiunile lui trec peste noi, sus și peste văzduhuri. Fiind foarte român, Eminescu e universal.”

“Tudor Arghezi, *Cuvânt înainte*”

George Călinescu susține ca *Eminescu e un mare erotic prin gravitate. Așa cum iubește el, poporul nu iubește decât o singură dată, la vârsta înfloririi vieții bărbățești și a nubilității*. La Eminescu putem vorbi de o *dragoste de pasări albe care străbat eternitatea și se ntâlnesc din zbor în dreptul unei stele* (Tudor Arghezi).

Poeziile lui Eminescu dovedesc patriotismul și faptul că poetul este (și) un poet național:

*... Vis de răzbunare negru ca mormântul
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spuna lumii large steaguri tricolore,
Spuna ce-i poporul mare, rămânesc,
Când s-aprinde sacru candidă-i vârtoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc...
(Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie).*

Dar el este și un mare poet universal, prin romantismul său (dar nu numai prin aceasta); pentru că poeziile sale conțin idei care sunt familiare tuturor oamenilor care le citesc.

Opera lui Eminescu, poet al visului cosmic și mitologic, își are locul propriu nu numai în literatura română, ci și în cea universală. Generațiile în succesiunea lor își transmit ca pe o datorie sacră convingerea, că Eminescu este cel mai mare poet național. Referindu-se la valoarea creației eminesciene – din punctul de vedere a relației național – universal – George Călinescu afirmă: *fiind foarte român, Eminescu este un mare poet universal*.

Mihai Eminescu a fost o personalitate copleșitoare. Ca poet s-a remarcat prin forța de sinteză

a izvoarelor autohtone și universale, prin imaginație bogată și fantezie creatoare, prin înălțarea filosofică și printr-o viziune cosmică și mitologică asupra omului. De asemenea, el a scris și proză, în special fantastică, dar acestea au stat mai mult timp în umbra poeziilor sale, doar în ultima vreme recâștigându-și adevărata lor recunoaștere.

Avem convingerea că dacă mai trăia, sănătos, încă douăzeci de ani el ar fi fost considerat, fără putință de contestare, ca unul din cei mai mari creatori de poezie din întreaga literatură a lumii.

Bibliografie

“Editura Dacia – *Critică și istorie literară*, Cluj 1983”

“Editura Tineretului – *Poezia lui Eminescu*, București 1969”

“Editura Eminescu – *Eminescu – cultură și creație*, București 1976”